

Consell de
Mallorca

■ Departament de
Desenvolupament Local

Pròleg

La monografia que teniu a les mans conté les publicacions científiques i divulgatives corresponents a la Jornada tècnica “Recerca i gestió a l'àmbit cinegètic”, de dia 4 de maig de 2019, a Lluçmajor (Mallorca), organitzada pel Departament de Desenvolupament Local del Consell de Mallorca i per la Societat d'Història Natural de les Balears.

Per la qualitat i nivell dels equips i dels autors, per la diversitat de temes i pel caràcter transversal que tenen els treballs en conjunt de cara a objectius globals, convé i mereixen una presentació cadascun. És un privilegi poder-la abordar des d'aquestes pàgines.

La monografia s'obre tractant un dels temes que consider més rellevant en el panorama cinegètic actual: la situació demogràfica del conill de camp. El personal del Servei de Caça i entre ells la biòloga Maria Muñoz han fet un grandíssim esforç de recerca i gestió, treballant en els nuclis de cria del Centre Cinegètic de Mallorca així com en diversos vedats. Els resultats han estat molt bons, especialment front a les malalties i en les supervivències en les translocacions d'exemplars genèticament i sanitàriament valuosos. La publicació que presenten en aquesta monografia la signen com a autors tècnics del Servei de Caça conjuntament amb referents internacionals del màxim nivell, com ara el Dr. Rafael Villafuerte. Cap a ell tota gratitud és poca; ha estat i és un privilegi, un encert treballar amb ell de forma propera i efectiva. Igualment amb els coautors del Departamento de Didáctica de las Ciencias Sociales y Experimentales i del Departamento de Zoología de la Universidad de Córdoba; de l'Instituto de Estudios Sociales Avanzados (IESA-CSIC); de l'Instituto de Investigación en Recursos Cinegéticos (IREC, Ciudad Real) i del CIBIO/InBIO, Centro de Investigação em Biodiversidade e Recursos Genéticos, Universidade do Porto, Portugal.

Seguidament es presenten els resultats de l'estudi d'indicadors d'estrès en el conill, per mitjà de marcadors bioquímics. El Dr. Antoni Sureda i el seu equip de col·laboradors, de la Universitat de les Illes Balears, aplica aquesta tècnica capdavantera per tal de veure l'efecte de les malalties i avaluar de forma integral l'estat fisiològic de la població de conills.

La monografia conté en tercer lloc els resultats del seguiment i anellament de la guàtlera a Mallorca, amb un mostreig complet de paràmetres biològics que implica un grandíssim esforç en recursos humans i temporals. Les conclusions són rellevants i es presenten en un treball novament conjunt entre investigadors del Servei de Caça i del Departament de Biologia Evolutiva, Ecologia i Ciències Ambientals i de la Facultat d'Educació de la Universitat de Barcelona. Vull agrair la disponibilitat, amabilitat i dedicació vers a Mallorca de qui és a dia d'avui el major expert mundial en guàtlera: el Dr. José Domingo Rodríguez Teijeiro, qui encapçala l'autoria de l'article presentat, seguit d'un nodrit equip d'ornitòlegs de primer nivell.

Seguidament, el Servei de Caça presenta un extens article sobre el seguiment poblacional de la perdiu, el conill i la llebre a Mallorca, les tres espècies sedentàries més importants en la caça menor. Amb quasi 300 km de transsecte, mostrejats matí i nit dos pics a l'any, suposen més de 1000 km recorreguts cada període d'estudi, el que suposa un percentatge de mostreig rellevant sobre l'illa de Mallorca. L'esforç humà en horaris

extrem necessari per generar aquestes dades bàsiques ha estat possible gràcies a la professionalitat dels agents de medi ambient de caça i guardes de camp: Sebastià Ferragut, Fernando San Nicolás, Toni Mena, Pau Ruiz, Josep Bergas, Gero Corró, Eduardo Samed, Jesús Muñoz, juntament amb altres companys que ja no estan en actiu. En Javier Vidal i n'Àngel Garcia són l'*alma mater* del treball de camp i el Dr. Antoni Barceló n'ha dissenyat la planificació territorial cinegètica. Juntament amb els tècnics actuals i passats del Servei de Caça, han exhibit un nivell tècnic i una professionalitat inassolibles sense la força de la vocació. Tot i això, un projecte major com el que ens ocupa hauria estat impossible sense el reforç de Cosme Prohens, Catalina Rayó, Miquel Nolla, Catina Alomar, Joana Maria Barceló, Margalida Bernat i Elisa Roldán; la seva presència ha estat possible gràcies a diversos programes del SOIB que agraïm pel privilegi de comptar amb llicenciats i doctors del nivell dels que ens han acompanyat aquests anys.

El cinquè treball el presenta el Dr. Samuel Pinya, treballador incansable, investigador de camp en essència, juntament amb l'equip del Grup de Recerca d'Ecologia Interdisciplinària de la Facultat de Ciències de la UIB. Aborden un dels temes que des de la Direcció Insular de Cooperació Local i Caça varem considerar dignes d'estudi: la troballa de *Morishitium polonicum* als tords, peça clau de la cinegètica a Mallorca i element gastronòmic de primer nivell a la nostra terra. La descripció del paràsit dona lloc, ara, a una proposta de seguiment de la seva incidència.

El sisè article contingut en la monografia es centra en la selecció de la dieta de la cabra mallorquina, presentat per un equip d'investigadors i gestors de perfil ampli provinents dels Departaments de Ciència Animal i dels Aliments i Cirurgia i Medicina Animal de la Universitat Autònoma de Barcelona, del Departament de Biologia de la Universitat de les Illes Balears i de l'Institut Balear de la Natura. El Dr. Jordi Bartolomé i la Dra. Elena Baraza duen anys liderant i coordinant la recerca en aquest àmbit sempre des d'una visió molt positiva i inspiradora, adient per alimentar línies de gestió millor fonamentades i més efectives. Vull expressar el nostre agraïment per la qualitat de la seva feina, pel seu esforç i implicació, i per la disponibilitat i interès personal que sempre han mostrat per col·laborar amb el Servei de Caça.

A continuació, es presenta un document analitzant el turisme cinegètic i el paper del boc balear (cabra salvatge mallorquina) en l'escenari ambiental i socioeconòmic de la Serra de Tramuntana. El signa un referent en la matèria com és el Dr. Juan Ignacio Rengifo, de la Universitat d'Extremadura, autor i coautor d'altres treballs especialitzats juntament amb el Dr. Antoni Barceló, geògraf del Consell de Mallorca i membre de l'equip del Servei de Caça durant molts d'anys. Els diversos aspectes tècnics que analitza el Dr. Rengifo sobre aquest curiós cas d'empoderament d'un recurs propi com és la cabra salvatge mallorquina, no només neixen d'un coneixement de primera mà sinó que desemboquen en un concepte cobdiciat: l'autosostenibilitat d'un model que garanteixi capacitat de gestió de les finques, una gestió cada vegada més minsa a les muntanyes de Mallorca.

El vuitè article ens arriba de la mà de la Dra. Amparo Martínez, genetista de la Universitat de Còrdova qui juntament amb el Dr. Juan Vicente Delgado i el seu equip, integren l'equip de races autòctones i producció animal més important de l'estat i tal vegada del context internacional. Amb participació tècnica a la FAO i donant suport al disseny i aplicació dels programes de conservació de les races autòctones de la CAIB, han col·laborat també en la recerca i programes de selecció i millora de la cabra salvatge mallorquina, el ca mè mallorquí, i està en curs abordar el ca rater. És un gran exemple el treball transversal que agrupa a genetistes, biòlegs aplicats i veterinaris entorn a la funcionalitat cinegètica. Les eines metodològiques de base, i l'exemple del ca mè, és el que hem pogut desenvolupar recentment i que es publica aquí com a primícia, sempre de la mà

del Club de Caçadors i Criadors del Ca mè Mallorquí, amb el President Francesc Mir i el Secretari Joan Sans implicats fins a les darreres conseqüències.

“Fins a la darrera mata hi ha conills” és el novè article contingut en aquesta monografia, la qual ens arriba d'un pensador indefinible, Antoni X. Colom, capaç de fer-nos veure que les línies vermelles que ha traçat la societat contemporània sobre el medi ambient i el paper dels humans en el seu si, són en realitat com l'escuma de les ones sobre la platja. Les reflexions que proposa l'autor més enllà del discurs oficial, permeten imaginar nous escenaris on el consens i el treball multilateral troben millor cabuda, i on la relació abans esmentada entre els humans i el medi natural, es nodreix de pistes provinents de la caça, per poder ser reinterpretada.

A continuació ens arriba una aproximació geogràfica al paisatge, des del punt de vista cinegètic, caracteritzant els seus elements patrimonials. Ho signa el Dr. Miquel Grimalt, director del Departament de Geografia de la UIB, qui a més dels màxims mèrits acadèmics atresora una saviesa i disponibilitat de la qual hem abusat des de l'administració cinegètica. Ho signa també el Dr. Antoni Barceló, geògraf de la casa qui ha treballat molts d'anys en el Servei de Caça i el consideram encara ara, tot i els seus nous compromisos professionals, un referent indissociable en l'equip humà; entre moltes altres tasques, ha elaborat la comarcalització cinegètica actual en el si de la seva tesi doctoral.

El següent treball que s'inclou en l'actual monografia es centra en la milana, espècie amenaçada, lligada al camp de Mallorca de forma gairebé identitària, i un indicador de la salut ecològica dels vedats. Toni Muñoz, biòleg del GOB, publica dades sobre el seguiment per telemetria i comparteix la seva visió sobre l'estat d'aquesta au, basada en una dedicació personal al llarg de molts danys.

Lluís Parpal i l'excel·lent equip de biòlegs i veterinaris del COFIB signen un document de gran transcendència, analitzant les circumstàncies, indicadors, evolució, situació actual i consideracions de futur quant als disparets a espècies protegides. És admirable i exemplar el caràcter constructiu amb què presenten les seves conclusions, tot i haver de tocar en el seu dia a dia exemplars d'espècies valuoses, úniques, ferides i mortes sense cap altre raó més que la ignorància i la manca de principis. És per això que des del Servei de Caça hem abordat el tema fins a on arriben les nostres competències, cercant el més essencial benefici general.

El penúltim document de la monografia ens arriba de la ma de Carlota Viada, responsable del projecte *Life* sobre l'àguila de Bonelli, qui explica de forma didàctica i inspiradora, el paper ecològic de les àguiles i la seva connivència amb els interessos cinegètics. Saber fer feina col·laborant en aquests projectes de forma mútuament beneficiosa és un dels punts claus de la caça actual i futura, i des del Servei de Caça hem tingut experiències molt positives.

Tanca els catorze articles de la monografia el treball d'Antonio José de Prada, representant d'UNAC, avaluant la situació actual de la caça com a recurs renovable. La UNAC, de caràcter nacional, i l'entitat autonòmica ABEC, estan desenvolupant una gran tasca i aquesta ponència així ho reflecteix.

Finalment, si bé no es publica l'article, la Fundació Artemisan de la mà de la Reial Federació Espanyola de Caça, està present a la jornada tècnica per medi del Sr. Carlos Sánchez, veterinari, qui exposarà la tasca realitzada per Artemisan entorn a la tórtera salvatge i al projecte de gestió futura per a l'espècie.

La jornada que ens ocupa dedica un espai final a l'intercanvi d'opinions entre els ponents i els assistents, i he de dir que tan importants sou uns com els altres. El dia a dia del Servei de Caça així ho demostra, amb innumerables col·laboracions, tràmits, contactes i gestions amb tots i cada uns de vosaltres: propietaris, titulars, gestors i personal divers dels

vedats, estudiants, investigadors, periodistes, entitats i organitzacions, ciutadans en general... ens heu permès accedir al territori i a la vostra problemàtica, sempre ens heu atès amb interès i amabilitat. Heu contribuït a que la nostra feina tenguí un sentit i hagi estat útil fins a on hem estat capaços d'arribar.

Finalment, aquesta jornada no hauria estat possible sense el treball de n'Aina Bistuer, cap de secció de caça, il·lusionada amb el projecte juntament amb tot el Servei de Caça, el personal del qual sempre suma: Elena Tur, Joan Ferretjans, Sandra Romero, Pere Joan Garcies, Àngel Garcia, Maria Muñoz, Javier Vidal, Antònia Rosselló, Bartomeu Seguí, els guardes de caça Fernando San Nicolás, Antonio Mena, Josep Bergas, Pau Ruiz i els agents de medi ambient Sebastià Ferragut, Eduardo Somed, Gero Corró i Jesús Muñoz. I un gran agraïment a Antoni Barceló, sempre un més en l'equip, a la secretària tècnica Antònia Malagrava Cantallops qui fa possibles tantes coses sense figurar mai i a la Societat d'Història Natural de Balears, a la junta directiva al complet i especialment a Guillem X. Pons, amb qui hem compartit moltes hores de dura però apassionada tasca.

Joan Manera Jaume

Director Insular de Cooperació Local i Caça